

Beg pred odgovornostjo je največja strahopetnost!

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/1. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1935.

Štev. 4 — Leto IV.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Božia pravica naroda

Priznanje »Slovenec! Pod tem naslovom je priobčil v svoji nedeljski številki članek, ki ga podpisemo z obema rokama, če naj predstavlja prvo lastnico, ki naj oznanja našim bratom spomlad! Če pišemo o tem članku, ne delamo tega radi polemike, marveč le radi konstatacije in pa, ker bi radi spopolnili temeljne misli, ki jih izraža ta članek.

»Kdor zatira jezik svojega bližnjega, ga žali v bistvu njegove duše, otroka vrhulaga pohujšuje zoper lastnega očeta in lastno mater.« Lepe besede, ki jih bo podpisal vsak, kdor se čuti Slovenca in Jugoslavena. Še lepši je apel na rimskega škofa kot škofa vesoljne cerkve in goriškega nadškofa, naj štiti naše brate, kajti »vse misijonstvo bodo kazali kot smešno, če zgodovina ne bo mogla jasno pokazati, da je bila cerkev katoliška tudi v domovini papežev. Zato ne pričakujemo nič preveč, ko pričakujemo prej tudi mučeništva njenih predstavnikov, kakor da bi pustili blatiti cerkev!«

Res je, italijanska duhovščina blati svojo, katoliško cerkev, ko raznaroduje kot poslušno orodje posvetne oblasti našo, slovensko in hrvaško decu in ji preprečuje možnost, da se v svoji sladki materinski bližini približa Bogu. Ona sramoti Kristusa in njegove nauke, ona izvaja nasilje nad našo nedolžno decu in jo odtuja Bogu! Čim pa je to ugotovljeno, potem seveda nima prav nobenega smisla apelirati na njo, naj se izpostavi raje največjemu mučeništvu, kot da bi vztrajala pri poslu, ki omadežuje cerkev. Če priznavamo primerenost, da je rimski škof tiste narodnosti, kakor verniki rimske škofije, dasi je rimski škof še neizmerno več: škof vesoljne Cerkve, potem smo s tem priznali tudi primernost vsega onega postopanja, ki je nujna in logična posledica Vatikana kot ekspoziture italijanstva. Isti Vatikan, ki nabira širom sveta denar za misijonsko delo med neverniki ter zadržuje in izobražuje duhovnike, da promovirajo nevernikom večne resnice v njihovi lastni, večinoma povsem primitivni govorici, isti Vatikan zabranjuje slovenskim in hrvaškim duhovnikom, da bi učili in tolažili svoje uboge brate v njih lepi, visoko razviti materinski in pastirski govorici. Pastirski govorici, da je napravil prostor Sirotinju, a tega je nasledil sedanji goriški nadškof. Bog ga je postavil na to mesto, dal mu je tudi potrebno moč, a žal se te moči poslužiti neče! Brez dvoma stoji na stališču, da je kak divjak sredi Afrike, ki se vreden mučeniškega dela in smrti katoliškega duhovnika, da pa naši slovenski in hrvaški bratje niso vredni ne morda mučeništva, marveč niti male energične besede.

To je dejstvo, s katerim moramo računati. Kakor bi radi, da bi se izpolnile lepe želje »Slovenčev« pisca, pa smo žal prepričani in se bo prepričal tudi on, da je v vsej Italiji in tudi v Vatikanu italijanstvo prvi in glavni adut, ki tolče vse druge in da se Vatikan prav nič ne pomišlja omadeževati katoliško cerkev, čeprav je mati narodov, kadar gre za italijanstvo in italijanski nacionalizem.

Je pač težko, ne slediti duceju, če se ga je proglasilo za moža katerega je poslal Italiji Bog sam, da jo reši in napravi za prvo velesilo sveta, kateri se ne sme upirati nihče, če se neče zameriti Bogu! Tako je, s tem računajmo, s tem naj računa tudi naša slovenska duhovščina in naj se vsaj deloma ravna po tem zgledu!

Ko so nam ubijali naše brate tam preko in ko so izganjali naš način duhovniške domačine, da so našli mesta za fašistične nehoti vršiti misijonstvo v naših južnih krajih med pravoslavni brati. Koliko milijonov slovenskega denarja je šlo radi tega v vzhodno in južne kraje naše države, kjer so brezplodno zamrzili sedaj, ko je vse naše denarstvo, zlasti pa zadružništvo na tleh! Ne, da izživimo, marveč radi iskrenosti vprašamo naše duhovnike, naj povedo po svoji vesti, ali se jim ne zdi neokusno, če zanašamo katoliški pokret proti vzhodu v istem trenutku, ko nam njihovi italijanski sobratje in pohujšujejo našo dobro katoliško decu? Če bi šel ves v vzhodnih krajih za te svrhe porabljeni denar za gospodarsko okrepitev naših nesvobodnih bratov, koliko manj sporov in koliko več nacionalnih, Bogu dopadljivih uspehov bi bili dosegli?

Tako so stvari! In kaj boste storili, ko boste morali na svojo žalost ugotoviti, da je ostal vaš poziv neuslišan in da se vaše pričakovanje ni in ne bo izpolnilo? Ali boste zopet molčali, napadali morda duceja in fašizem, molčali pa o njegovih duhovniških sotrudnikih? Bojimo se, da bo temu tako in da si ne boste upali dvigati vedno česče in krepeke svojih glasov, da bo Vatikan neprestano čul vsaj naše krike, kajti kriki naših bratov ne duje.

Imate dovolj možnosti na razpolago, da z vso

Še enkrat „Slovenski teden“

Naš uvod, ki smo ga napisali za Slovenski teden na univerzi Kralja Aleksandra I. Ureditelja v Ljubljani, je izzval splošno odobravanje. Celo pismena odobravanja in bodrila so nam prihajala, pa to ne morda od kakih politično bolnih ljudi, marveč od naših malih in preprostih, toda iskrenih ljudi iz podeželja. Če se je obregnila ob ta naš članek »Slovenija«, prav, saj bi bili gotovo mi najbolj žalostni, če bi se znašli s sedanjo »Slovenijo« kdaj na kaki skupni točki. Oglasil se je pa tudi »Akademski glas«, ki s svojega suverenega stališča uvaža Slovenski teden z razglabljanjem o posebnem slovenskem kulturnem področju, duševni revščini in politični utopiji, zdravi slovenski inteligenci in malem krogu politično bolnih ljudi itd.

Ne upamo se seveda polemizirati s tem predstavnikom »zdrave slovenske inteligence«, ker se pač zavedamo, da tvorimo oni krog politično bolnih ljudi, ki hvala Bogu taki zdravi slovenski inteligenci ni všeč. Hočemo pa dopolniti svoj uvod ter se pozabavati nekoliko s onim »zdravjem«, ki ga kaže slovenska inteligenca, reprezentirana po Akademskem glasniku.

C'est le ton, qui fait la musique. Zato si pogledimo nekoliko približe par najnovejših pojavov na jugoslovanski univerzi Kralja Aleksandra I. Ureditelja v Ljubljani. Predvsem seveda skupščino, ki je sklenila prireditve tega Slovenskega tedna!

Ugotavljamo, z žalostjo, da je bil nivo te skupščine tako boren, da bi morali obupati nad slovenskim kulturnim področjem, če bi bilo prepuščeno skrbi takih borec. Pa še več, na tej skupščini je bilo izrečeno toliko vprav bedaste zlobne, da si človek nehoti zastavi vprašanje, če se naj pustimo Slovenci res še v bodoče kompromitirati in diskreditirati po takih elementih.

Priznanje Sokolu, ki je podpisal spomenico, toda doli z njim, ker je slučajno dostavil podpisu štampiljko v cirilici! Proč od Beograda, ki nam Slovincem še ni dal ničesar! Dal nam je le kasarno v Škofji Loki in pravoslavno cerkev v Ljubljani, pfuj in sramota!

Je-li bilo tako, gospodje predstavniki zrele slovenske inteligence? Zanikati ne morete, torej priznajte in nosite posledice! Kajti v ozračju teh sramotnih izpadov je bila iznešena misel Slovenskega tedna, v tem strahotnem vzduhu je bila ta misel sprejeta — vse to v navzočnosti predstavnika akademske oblasti! Vemo že naprej, da nas boste osumili denunciacije in ne vemo še česa, toda vaši mladi jeziki ne znajo molčati, v svojem zmagoslavju ste bili preveč zgovorni in tako ste vi sami preplavili Ljubljano s cvelkami iz te visokoškolske skupščine, ki jo je fanatizem posameznih nahujskancev spremenil v sestanek nezrelih in neodgovornih otrok, ki se čutijo varne za zidovi jugoslovanske Almae matris v Ljubljani.

Kje bi bili, vi naši slovenoborski akademiki, da ni srbska vojska šla iz Ljubljane Italijanom nasproti in ustavila njih prodiranje? In kje bi bili, če bi ne čuvala te od vas očitno bolj z jezikom, kot pa s sreem in pametjo ljubljene slovenske zemlje naša jugoslovanska vojska? Pa se najde na tej naši univerzi človek, ki se spodika nad zgraditvijo ene same uboge vojašnice, mesto, da bi se pritožil, da jih ni bilo sezidanih mnogo več! Kaj mislite, da boste s takimi skupščinami in Slovenskimi tedni reševali usodo onih, ki nimajo te sreče, da bi uživali in celo izrabljali nebrzdano svobodo za varnimi postojankami jugoslovanske vojske? Ali mislite, da boste s takim bedastim govorjenjem ozdravili gospodarsko bedo slovenskega kmeta, ki ne more prodati svojih tako težko pridobljenih pridelkov in bi bil srečen, če bi Jugoslavija ustvarjala še več »kasarn« in mu dala tako več možnosti za prodajo mleka, jajc, masla in vsega, kar potrebuje garnizija! Pojdite v naše obmejne kraje in vprašajte slovenske kmete, kaj bi imeli raje, veleslo-

dolžno vdanostjo poveste Vatikanu, da so tudi naši nesvobodni bratje otroci božji, ki so vsaj toliko vredni kot Zamorčki v osrčju Afrike in zaslužijo tudi vsaj toliko pravic. Povejte mi tudi, da imamo mi ravno tako pravico biti nepogansko nacionalni kot smejo biti Italijani tudi v cerkvi!

In slednjič povejte Vatikanu jasno in glasno, da se vam buni narod, ki sicer razume, da je rimski škof Italijan, ker so Italijani tudi verniki rimske škofije, da pa ne razume, da morajo biti Italijani tudi škofje v Gorici, Trstu in na Reki, kjer je večina vernikov Slovencev in Hrvatov in da mu sploh ne gre v glavo, kako morejo ti katoliški škofje gaziti osnovne Kristusove nauke. In povejte slednjič Vatikanu in vsemu svetu, da ubija tako postopanje vero v tako globoko vernih Slovencev in Hrvatov, ker v svoji preprostosti ne

vensko univerzo v Ljubljani, ali pa dobro zastraženo mejo? Vi, ki ste cvet »slovenskega naroda«, zakaj ne greste med ta narod in ne prisluškujete njegovim srčnim utripom in željam? Tega se vam neče, ker bi morali čuti, da naš preprosti človek noče borbe proti Beogradu, noče izzivanja in hujskanja, marveč se mu hoče le miru, da bo lahko živel dostojno, poštenega in prevdarnega Slovenca-Jugoslavena vredno življenje!

Borite se za univerzo in njeno spolnolitev? Morda, toda na način, ki bo moral slej ali prej izzvati reakcijo, koje žrtev bo ravno ta od vas tako povzdignovana slovenska univerza! V časih, kot so današnji, shaja najboljše oni, kdor živi lepo v zatišju in se ne štuli preveč v ospredje. Koliko jih je že, koliko jih še bo padlo takih, ki niso vedeli, oziroma hoteli vedeti, da se vsipljejo strupene puščice prvenstveno na one, ki se rinejo v ospredje. Težka gospodarska depresija je že izzvala in bo še izzvala debato o demonstaciji raznih kulturnih ustanov, ne samo pri nas, tudi v drugih državah. Ali mislite, da bo dobro, če se loti ta debata tudi one naše jugoslovanske univerze v Ljubljani, ki nam je vsem pri srcu in za katero ni ničesar življvala sedanja akademska mladina, katera ima pa pravico do obstoja le pod pogojem, da tvori znanstveni emporij zavednega slovenskega dela jugoslovanskega naroda. Ta naša univerza ni last niti univerzitetnih profesorjev niti akademikov, marveč je last vsega jugoslovanskega naroda, ki je zgradil to univerzo, da predstavlja tudi pri nas edinstvo naroda in države, pri tem pa goji in neguje tudi one duhovne vrednote, ki so tipično slovenske, pa ravno tako niso in ne morejo biti v nobenem nasprotju z Jugoslavijo in jugoslovanskim narodom! Kajti le tedaj, če bo ta naša univerza taka, bo vršila svojo vzvišeno mislijo, ki sega tudi preko mej naše države!

Volitve novega rektorja! Nov dokaz, da Slovenci še nismo prišli do zavesti, kakšne naloge imamo, odkar smo postali del svobodnega, državnega naroda, marveč smo še vedno v sponah onega podaništva, v katerem nas je vzgajala Avstrija. Deputacija visokošolcev je obiskala gospoda prorektorja ter mu izročila spomenico z zahtevo, da naj izvoli univerzitetni svet rektorja, ki bo vžival kot oseba zaupanje dijaštva in slovenske javnosti. Učenci si hočejo izbirati svoje profesorje, predstavniki profesorjev jih pa celo sprejema in posluša njihove resolucije. Stvar bi bila zabavna, če bi ne bila tako žalostna. Če molče drugi, moramo govoriti mi, ker hočemo odkrito pokazati nevzdržnost razmer. Rektor dr. Ramovš je odstopil in pojavila se je možnost, da postane njegov naslednik dr. Hadži. V znanstvenem svetu zelo ugleden, osebno silno ljubezniv in lojalni človek, ki je nam Slovincem doslej še vedno in povsod samo koristil! Toda rektor postati ne sme, ker je Srb iz Vojvodine! Zato je deputacija zastopnikov dijaštva obiskala g. prorektorja! Srb ne sme postati rektor »samoslovenske« univerze v Ljubljani, to je treba preprečiti za vsako ceno, kajti sicer gorje nam Slovincem, naši kulturi in samobitnosti! On ni naš, zato je bilo treba več sestankov in glasovanj, da je profesorski zbor s 23 proti 21 glasovom preprečil to katastrofalno opasnost za nas Slovence. V znak hvaležnosti za ta dokaz resnične poštovanosti za slovenstvo naše »samoslovenske« univerze naj navedemo, da so dale prve volitve za profesorja Hadžija 20, profesorja Samca 18, profesorja Cankarja 3, profesorja Krala 2 in za profesorja Nahtigala 1 glas. Pri drugih volitvah sta si stala nasproti le dva kandidata prof. Hadži in Samec. Za poslednjega je glasovalo poleg 7 profesorjev teološke fakultete še 16 profesorjev, in sicer gg. Ramovš in Kidrič iz filozofske, Zupančič, Vidmar, Vurnik, Plečnik, Osana, Hrovat in Förster iz tehniške. Eller, Ogris, Kušej in Pole iz juridične ter Šerko, Plečnik in Kansly iz medicinske fakultete.

Za dr. Hadžija pa so glasovali gg. Veber, Kos, Radojčić, Nahtigal, Stojičević, Kele-

morejo ločiti več Vatikana od Kvirinala

Ali bo dobro za katoliško vero, če se bomo Slovenci in Hrvatje do dobra prepričali o vsem tem in izvajali konsekvence! Ne več kot posamezniki, marveč kot organizirana masa! Mi nacionalisti smo bili brez dvoma vedno do skrajnosti korektni napram katoliški cerkvi, morali pa bomo stopiti iz rezerve tudi v tem oziru, če bo Vatikan še nadalje sotrudnik fašizma in če naša katoliška duhovščina v svobodni Jugoslaviji ne bo znala čuvati naših bratov z vsemi sredstvi, ki jih ima dovolj na razpolago! Če tega ne bo storila, potem bo tudi ona sokriva trpljenja naših bratov posledic pa ne bo nosila samo ona, nosila jih bo tudi ona cerkev, ki bi morala biti katoliška, pa danes vsaj napram našim bratom ni!

na in Oštr iz filozofske, Kopilov, Grudinski, Frost, Kral, Kasal, Samec in Gostiša iz tehniške ter Dolenc, Krek, Skrl, Lapajne, Skumovič, Maklecov in Bilimovič iz juridične fakultete. Seveda ne nudijo sama imena dovolj jasne slike in če bo treba, bomo govorili o stvari še podrobneje! Za danes naj zadošča le ugotovitev, da onih 23 gospodov, ki so glasovali proti prof. Hadžiju, niso napravili nobene usluge niti ljubljanski univerzi niti onim slovenskim znanstvenikom, ki predavajo na drugih univerzah. Saj bo samo logično nadaljevanje, če se proklamira univerza v Beogradu s fakultetama v Novem Sadu in Skoplju za samosrbsko, univerza v Zagrebu pa za samohrvatsko!

In tako lahko zaključimo ta naš članek z ugotovitvijo, da so sedaj tudi profesorji napisali uvod v Slovenski teden na univerzi Kralja Aleksandra I. Ureditelja v Ljubljani. Da bo sledilo tudi nadaljevanje, in sicer prav jasno in odločno, za to pa prevzamemo jamstvo tudi mi, jugoslovanski nacionalisti! Naj se da »slovenska javnost« terorizirati od peščice mladih prenapetežev, mi se ne damo in bomo vsled tega govorili o tej stvari še prav temeljito ne samo v listu, marveč tudi drugje. Na svidenje!

Tudi mi smo veseli!

Nismo se hoteli vtikati v način, kako so se sestavljale kandidatne liste, ki so bile predložene banovinski konferenci JNS od dne 14. januarja 1935 v Ljubljani, jasno pa je, da smo morali s skrajnim nezadovoljstvom sprejeti vest, da stoji kot tretji na listi senatorskih kandidatov dolgoletni narodni poslanec in minister n. r. Pucelj Ivan, da bo torej ta gospod, čim postane senator, dobil v Narodni skupščini kraljevine Jugoslavije za svojega namestnika dr. Hansa Arka, znanega nemškega nacionalista v Kočevju. Sedaj je apelacijsko sodišče v Ljubljani potrdilo po klerikalnih vloženih kandidatno listo z nosilec Zebotom ter moramo prav iskreno in z vso dušo želeli, da g. Pucelj ne postane senator in da bo nam Slovincem prihranjena nacionalna sramota, da bi bil eden izmed naših poslancev, pa čeprav le za dobo par mesecev kočevski Nemec dr. Hans Arko.

Vemo in lahko ugotovimo, da je bil g. Pucelj pri sestavljanju sporazumne liste opozorjen, naj se umakne raje med namestnike na senatorski listi, pa se za to opozorilo ni zme-nil, čeprav so se ta prijateljska opozorila sklicevala baš na okolnost, da bo prihod dr. Hansa Arka v Narodno skupščino izzval silno ogorčenje med vsemi nacionalnimi elementi, pa naj pripadajo tej ali oni skupini in naj bodo predstavniki tega ali onega političnega naziranja. G. Pucelj se ni zme-nil za to opozorila! To si je treba zapomniti ne samo za 3. februar 1935, ko se bodo vršile senatorske volitve, marveč tudi za vso bodočnost, zlasti tudi za volitve v Narodno skupščino.

So gotove meje, preko katerih ne sme iti politik niti kot oseba niti kot predstavnik neke politične grupacije. Te meje so začrtane s častjo in ponosom naroda, kateremu politik pripada in čegar interesu naj bi služilo vse njegovo delovanje. Kakšen je položaj Slovencev v nesrečnem kočevskem otoku, o tem nam ni treba praviti. Vprašajte dobre Slovence tam doli, pa Vam bodo vsi neglede na svoje politično prepričanje odgovorili, da so postali Slovenci v svobodni Jugoslaviji narodna manjšina in da gospodarijo nad njimi kočevski Nemci. Nemci imajo večino v kočevskem občinskem svetu, čeprav ima Kočevje le eno tretjino nemških prebivalcev. O priliki komasacije so bile nove, komasirane občine stvorjene tako, da se je ugodilo vsem željam kočevskih Nemcev. Ni čuda, če stiskajo Slovenci svoje pesti in komaj čakajo prilike, da bodo obračunali z nemškimi očeti in slovenskimi pokrovitelji te nacionalne blaznosti. — Obstojal je drug načrt, napravljen od nacionalnih Slovencev in odobren tudi od naših narodno-obrambnih faktorjev, toda propadel je, ker je moral propasti, da niso nekateri slovenski politiki zgubili upanja na kroglice nemških Kočevjarjev. O vsem tem bomo govorili še podrobno, pa ne v tisku, marveč na javnih zborih, kajti vsaj tam doli v Kočevju je prišel trenutek, ko moramo reči: »Do tu in ne dalje!«

Gospod Pucelj, ali ni čudno, če moramo mi, jugoslovanski nacionalisti, javno izraziti željo, da ne pridete v senat Vi, marveč da naj pride v senat mesto Vas g. Zebot? Smo toliko pošteni in odkriti, da javno podčrtamo to iskreno željo, kajti le na ta način bosta slovenski del našega naroda in slovensko Kočevje očuvana sramota, da bi jih zastopal v Narodni skupščini kraljevine Jugoslavije dr.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Borba za senatorska mesta v Dravski banovini

Citali in čuli smo veliko o boju, ki se je bil razveljati pri postavljanju kandidatov za senat. Potek cele zadeve je tak, da ne moremo mimo.

V režimski stranki so pri nas imeli o kandidatih odločati: župani, banovinski svetniki in poslanci, ki so obenem tudi volilci. Poleg teh so imeli odločati tudi tozadevni funkcionarji stranke.

Na konferenci, ki je imela postaviti kandidate za senatorske volitve — ni bilo sloge in ni bila uvaževana narodna volja. Tri kandidatne liste so nastale namesto samo ene in je dr. Marušić izjavil, da sprejme kandidaturu samo na drugi listi, t. j. na tisti, na kateri je on nosilec in na kateri so najožji njegovi prijatelji. Iz zadržanja nekih ljudi, ki niso bili na konferenci navzoči po volji naroda, je videti, da bi neka struja rada za vsako ceno spravila na senatorska mesta samo najožje prijatelje!

Značilno je, da je ta konferenca šla preko dosedanjih senatorjev brez vsake besede. To bi mi razumeli, ako naj velja pravi princip obnavljanja senata z novimi ljudmi. Mislimo, da je obnovenje potrebno, a vršilo naj bi se tako, da bi prišle v senat mlajše, agilnejše, stvarnejše in nikamor obvezane moči.

Vsi člani te konference pa očitno niso bili takega mnenja (morda jim je bilo tako suflirano) in so kar na lepem nekam zdrsnili. Ne samo, da niso mislili na to, da bi pametno bilo kandidirati mlajše, nove ljudi, kajti naenkrat je završal boj za osebe, ki so se povečini že davno srečale z Abrahamom in ki so v političnem življenju itak na vrhovih (voditelji, poslanci, ministri).

Od mnogih mož, ki so imeli o kandidaturah odločati, se nam zdi zelo čudno, da ne rečemo — nezrelo, da niso našli primernih, stvarnih in sposobnih ljudi, ki bi za potrebe naroda imeli vsaj toliko smisla in razumevanja, kakor ga imajo tisti, ki so bili na treh listah postavljeni za kandidate. Pa, ali res morajo biti ti gospodje vedno in povsod in samo oni? Ali se morda boje, da pri bodočih volitvah v Nar. skupščino ne bi bili izvoljeni? In ali se ne zdi nekam čudno, če politični partijski voditelji naenkrat skačejo iz prave politične arene (parlament) v umerjenjši senat? Mislilemu opazovalcu se ne hote vriva pomislek. To še toliko bolj, ker je menda večina popolnoma pozabila ozirati se na zelo, zelo občutljivi lokalni patriotizem biv. Stažerjev samo, da se spravi neke, kakor izgleda, na politične mandate kakor intabulirane ljudi na sigurna mesta. Ako se poslance volji po srezih, mislimo, da končno ne bi bil greh, ako bi se pri postavljanju sena-

torskih kandidatur tudi vodilo nekoliko računa o tem, da bi senatorji bili po možnosti iz raznih krajev banovine, ker bi tako bil senat zmožnejši za presojo in uvaževanje različnih pokrajinskih in specialnih krajevnih razmer ter potreb.

Da se je zaradi kolobocije, ki jo je rodila omenjena konferenca — pojavila poleg kandidatne liste, ki jo je končno sestavilo vodstvo JNS v Beogradu iz prejšnjih nosilcev treh kandidatnih list — še ena posebna kandidatna lista izven stranke, ne sme nikogar presenetiti, četudi pravijo, da je ta lista punktaška. JNS je bila ustvarjena za narod in ne za posameznike. In ako velja disciplina za navadne smrtnike v stranki, bi menda morala veljati tudi za veljake. Že v Ljubljani bi bila morala biti sestavljena ena sama kandidatna lista, ne pa tri.

Po tisti konferenci še vedno dan na dan čujemo godrnjati ožz postopek in ožz nepomirljive kandidate od strani tistih, ki so pri odločanju imeli besedo. Nezadovoljstvo je veliko. Ti morajo bi morali vedeti, da ob takih prilikah nimajo biti prisotni samo zato, da ploskajo, ali da si pustijo kaj vsiliti, suflirati ali premotiti in da nimajo počepati kakor hipnotizirane kokoši.

Ali pa je zadaj kaka kupčija. Tudi o tem se šušlja. Pravijo, da je ozadje pač tako. Menda gre nekaj tudi zaradi ustanovitve in financiranja nekega novega lista. S tem so morda v zvezi tudi kakšni osebni interesi. Mi se o tem nečemo izrekati, navedemo le to, kar se govori od ušesa do ušesa.

Za nas, ki v tej stvari ne jemljemo nikogar v zaščito, je eno gotovo in to nas predvsem navaja k pisanju pričujočih vrstic, namreč, da mnogi, ki so imeli postavljati senatorske kandidate — niso niti malo upoštevali in uveljavili misljenja ter zahtev naroda, ampak so bili (morda nekateri v napadnem pojmovanju discipline) le nekako slepo orodje nekih voditeljev, katerim se je zakolcelo po senatorskih sedežih.

Nam vse to iz nacionalnih ozirov ni niti malo všeč. V tako težkih časih bi pričakovali več ozira na koristi, potrebe in upravičene želje naroda, manj pohlepa v lovu za dobrimi političnimi funkcijami, od nekih pa več premišljanja in moštosti. To je od njih vnaprej pričakoval tudi narod, ko jih je postavljaj na mesta, na katerih so.

Četudi liste, ki pravijo, da je punktaška — sodišče ni potrdilo, ker ne odgovarja zakonitim predpisom — to ne spremeni blamaže, ki si jo je ta konferenca nakopala pred javnostjo tu doma in v Beogradu.

Jugoslovenska majka

Referat ge. prof. Marijane Zeljeznove-Kokalj ob ustanovitvi sekcije »Jugoslovenske majke« v Mestni posvetovalnici, 17. decembra 1934.

Gospa dvorna dama Franja Tavčarjeva je na kratko orisala namen in pomen sekcije »Kola jugoslovenskih sester« — »Jugoslovenske majke«.

Gospa dvorni dami Franji Tavčarjevi izrekam tem potem najiskrenjšo zahvalo, da je blagovolila razumeti in pomagati težnje nas mladih jugoslovenskih mater, ki čutimo v sebi poslanstvo čuvarke Jugoslavije ter je kot vzor na jugoslovenska majka pripomogla, da se v okrilju jugoslovenskega društva »Kolo jugoslovenskih sester« ustanovi sekcija »Jugoslovenska majka«, ki si je nadelala sveto dolžnost: vzgajati in vzgojiti nacionalno zavedno mladino. Najlepša in najsrčnejša zahvala tudi »Kolu«, ki nas je sprejelo v svoje okrilje in nam s tem dalo možnost uresničiti naše plemenite cilje.

17. december je praznik vseh jugoslovenskih majk. 17. decembra 1888. rodila majka kneginja Zorka na Cetinju sina — našega nesmrtnega narodnega viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja in Mučenika. Naš veliki Mučenik in nesmrtnik je zadnja rdeča roža iz Kosovega, ki je sklenila venec krvavih bojov za svobodo našega naroda tekom temnih stoletij...

Vstanimo in proslavimo Njegov prvi rojstni dan brez Njega s sveto obljubo: »Me matere, čuvamo Jugoslavijo! Slava, tebi Mučenik!«

Naš veliki kralj ni mrtev. On živi v naših dušah, v našem mladem kralju. Živel kralj Peter II. in ves kraljevski dom!

Motto: »Čuvajte mi Jugoslavijo!« (Marseille, 9. oktobra 1934. nesmrtni kralj in Mučenik Aleksander I. Uedinitelj.)

Me matere jo čuvamo!

Razlog: Mati je živ duh v otrokovem in rodbinskem življenju. Kar začrta v otrokovo dušo, ostane neizbrisano ter postane poleg prirojenih zmožnosti podlaga otrokovemu značaju. Mati je, torej, živ duh, ki vodi otrokovo usodo in tako tudi usodo naroda. Velike matere so dale svojemu narodu in s tem človeštvu velike sinove in hčere. Zlasti jugoslovenska majka je tekom stoletij živela tesno z zgodovino svojega naroda ter delila neposredno usodo narodovo. Povsod od Kosovega do osvobodjenja, povsod se blesti lik majke jugoslovenske, ki ga je ovekovala narodna pesem v

najlepši od najlepših pesmi v »Majki Jugovici«. Ali je sodelovanje jugoslovenske majke prenehalo z osvoboditvijo? Ni! Naši otroci prihajajo pod vpliv raznih mednarodnih struj — in zato je budnost jugoslovenske majke tem potrebnejša. 9. oktober 1934. jo je poklical ponovno k delu, ponovno ji je razkril njeno sveto dolžnost napram domovini Jugoslaviji, zlasti v obmejnih krajih kakor je naša banovina. 9. oktober je zadnji odmev Kosovske žaloigre — takrat je jugoslovenska majka bila edina uteha nesrečnega naroda, tako je tudi danes majka — vera in moč jugoslovenskega naroda.

Zadnja želja velikega blagopokojnega kralja ni veljala le možem; veljala je v prvi vrsti jugoslovenski majki, kajti kakršna bo jugoslovenska majka, tako bo njeno potomstvo. Potomci pa morajo biti ne glede na spol — vsi vitezi ter morajo poznati samo eno dolžnost: živeti in umreti za veliko Jugoslavijo. Jugoslavija je delo stoletne in stoletne narodove volje in s smrtjo njenega Ustvaritelja ne sme slabeti, nasprotno, zrasti mora v mogočno, nepremagljivo državo.

Pot k veličini naše svete Jugoslavije pa vodi le preta jugoslovenske majke. In zato je njena sveta dolžnost, da živi z dušo za srečo domovine.

Danes v gospodarski krizi, še bolj pa v duhovni — stoji jugoslovenska majka — četudi izrinjena v ozadje in ponižana kot manjšina javna in poklicna delavka — zvesto in samozvestno v metežu vsakdanjosti in političnih problemov kot neupognjen stražar — ona bdi nad svojim naraščanjem in nad usodo domovine. Zaveda se, kaj je njena naloga in sveta dolžnost.

Naša banovina je najbolj eksponirana, je okružena s predvojnimi razprtijami, a naša mladina je zasičena z evropskimi novotarijami svetovnih naziranj, za katerimi pa ždi pošašt — revolucija. Današnja evropska situacija je podobna podzemnemu delovanju vulkana, ki preti vsak trenutek, da izbruhne in uniči, in pože vse, kar mu stoji na poti. Nedolžne žrtve — otroci, naši jugoslovenski otroci bi zaplesali v krvavem plesu z nahuškanim maso. Zakaj? Kaj ne moremo me matere preprečiti tak v nebo vpijoč pokolj in greh? Me moremo. In kako? Živeti moramo v stiku z vsakdanjostjo, živeti moramo z usodo domovine. Naša mladina preživi prva leta v našem ma-

terinskem krogu. Tedaj ji moramo že vcepiti iskreno ljubezen do očetnjave. Tako ljubezen more vcepiti le majka in take ljubezni ji ne more izkoreniniti nihče. Zamudile smo že 16 let svoje dolžnosti. Prepričane smo bile, da bodo storili to njeni vzgojitelji v šoli, pa smo se v marsičem zmotile. Vzrok je pač ta, da marsikak vzgojitelj smatra nacionalno vzgojo mladine le kot golo formalnost kakor jo je smatral v pokojni Avstriji, ko je izvedel program državnega praznika in prečital nekoliko sladko-kislih besed. Če je pri vzgojitelju praznovanje narodnih praznikov, ki so obenem tudi državni — le zunanja stvar — je naravno, da ne more mladina občutiti tiste iskrenosti, ki jo zaslužio vsi junaki, ki so položili svoje življenje na oltar za svobodo domovine. Dolžnost nas mater je, da prihajajo naši otroci v šolo nacionalno zavedni in da jim ne morejo škodovati vzgojitelji, ki niso z dušo Jugoslaveni. Me ne obtožujemo takih mednih narodnih vzgojiteljev, saj oni niso krivi, ker so vzrastli pod temnim okriljem črnega avstrijskega orla. Toda me hočemo, da bo naš bodoči vzgojiteljski naraščaj tako zaveden v nacionalnem oziru kakor smo me jugoslovenske majke, ki smo šle skozi pekel avstrijske strahovlade in svetovne vojne.

Nadalje me nočemo, da bi naš naraščaj šel k spoznanju nacionalnih vrednot po nasilnih smernicah fašizma ali hitlerstva. Fašistična ali hitlerjevska metoda nacionalne vzgoje je podobna prisilni vzgoji poboljševalnic. Se manj pa je dostojanstvena boljševiska teroristična vzgojna metoda ter njeni vzgojni ideali, ustvariti enolik tip mašinskega človeka, t. j. robota. Me matere se same zavedamo smernic, ki jih mora imeti nacionalni vzgojni sistem, ki tudi najbolj odgovarja značaju našega naroda, a to je da majka položi svojim otrokom temelj prave ljubezni do svobodne, neločljive in nepremagljive Jugoslavije. Tako vzgojeno potomstvo nam bo najmirnejša popotnica v zagrobno življenje. Mirno bomo legli lahko k večnemu počitku z zavestjo: Naš duh, naš neumrljivi duh živi v našem potomstvu in nam čuva Jugoslavijo.

Vzgajale bomo našo mladino v miroljubnosti kot čuvarja domovine, ne pa v požrešni ekspanzivnosti kakor vzgajajo svojo mladino drugi narodi. Vzglej nam je naš veliki nesmrtnik — Viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj. Ko je prinesel v osvobodeno domovino zmagovalni lavorjev venec po krvavi svetovni vojni — je ta venec krvave slave takoj zamajal z oljko — simbolom miru. Bil je vitez krvavih poljan, a bil je še večji vitez miru. In ker se je boril za mir, ga je na tej poti za-

dela zločinska roka plačanca, kajti plačniki so hoteli v motni vodi ribariti. Nakana jim je spodletela, jugoslovenski narod se ni razkosal, jokal je za svojim velikim kraljem in mu prisegel, da bo zvesto izpolnjeval njegove zadnje besede: »Čuvajte Jugoslavijo!«

Me majke jo čuvamo, jo bomo čuvale in zato vas vabimo vse majke in žene, zlasti pa vzgojiteljice našega naroda, da se oklenete naše organizacije »Jugoslovenska majka«. Me majke ne zahtevamo ničesar za nas, me zahtevamo samo, da bo naša mladina, t. j. naše potomstvo prepojeno z jugoslovensko miselnostjo tako kakor smo me jugoslovenske majke. Zato je naša naloga vzvišena in težka, toda je vredna, da živimo zaradi nje.

Evropa boleha. Kaj bo čez deset, dvajset let — ali pa morda še prej? Morda bo tedaj bolna, bolna, a Jugoslavija mora biti zdrava, saj je mlada zdaj in zato je njena bodočnost. In ta bodočnost bo taka, kakor jo bomo začrta le me majke v srce naše mladine. Tudi je mlad naš kralj in nad Njim bdi velika majka, Nj. Vel. kraljica Marija. Usoda mladega kralja je tesno zvezana z usodo naših otrok in tudi zategadelj smo poklicane me majke, da vzgojimo res jugoslovensko zaveden naraščaj.

V bežnih potezah sem podala razloge, zakaj je jugoslovenska majka poklicana, da sodeluje osebno pri usodi Jugoslavije, da postane majka Jugovicijeva Jugoslavije in da kakor ona posveti vsak trenutek življenja svoji domovini. Vzor nam je naš nesmrtni kralj, ki je poznal le eno življensko nalogo: Jugoslavijo. Njena sreča je bila Njegova sreča. Tako naj bo tudi naš majk in naših otrok edina življenska sreča: srečna Jugoslavija.

Načela: Viteška načela črpna v sokolstvu, materinska vzgoja pa v dolžnostih, ki jih nalaga ljubezen do Jugoslavije.

Vodilna misel: Kar žrtvujemo za jugoslovensko majko, žrtvujemo, darujemo jugoslovenski mladini.

Smoter: »Jugoslovenska majka« je organizacija, ki si je nadelala prevzvišei smoter: »Čuvati Jugoslavijo!«

Praznik naj bi bil:

a) 17. december — ta dan je darovala življenje majka kneginja Zorka nesmrtnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju;

b) 9. oktober — posvečen našim mladim in bodočim jugoslovenskim majkam in delile bi se nagrade najboljšim učenkam za dano temo.

Sredstva: sistematična vzgoja potom pravedanj, radia, tiska, nagrad.

„Akademski glas“

in poklonitev Jugoslovenskih nacionalnih akademikov na Oplenec

»Akademski glas« je v svoji 1. številki III. letnika z dne 10. januarja priobčil naslednje: »Za potovanje na Oplenec dne 17. decembra 1934 sta prešli karte dve akademski društvi (mišljeni sta »Jadranc« in »Edinstvo« op. pis.), ki sta jih porazdelili med svoje člane, ostalim pa ponudili ostanek. Katoliški akademski klub in Klub akademikov iz Trsta, Gorice in Istre so tako delitev zavrnili.

Že precej časa zasledujemo v »Akademskem glasu«, kot glasilu »akademske skupnosti«, veliko objektivno naklonjenost jugoslovenski nacionalni mladini Aleksandrove univerze, zato se prav nič ne čudimo gorečnosti, s katero beleži prav vse, kar se je tiče, tako tudi tokrat. Ne bi bili reagirali, ko bi ne videli v gornjem očitku grobe netaktnosti in klevete, ki so jo zmožni le ljudje, katerim je vse lahko najprimernejši politikum. Poglejmo koliko je resnice v citirani notici.

Precej pred 17. decembrom lanskega leta je prešlo JNAD »Jadranc« od akcijskega odbora iz Zagreba dopis, v katerem ga akcijski odbor naproša »Poznajuci njegov nacionalni in napredni rad, da organizira udeležbo ljubljanskih akademikov. »Jadranc« torej ni dobil nikakih kart, nego absolutno neomejeno pooblastilo, da postopa po prostem prevdaru. Pri tem je šel spričo globokega pietetnega momenta na roko onim akademskim kulturnim društvom, na katerih iskrenost in širokogrudnost je menil, da sme računati.

Ševilo za prijave prvotno ni bilo omejeno, zato so bili tudi katoliški akademiki povabljeni v neomejenem številu — priglasili so 170 udeležencev. Po naknadni iz Zagreba sporočeni omejitvi — za Ljubljano je bilo dovoljenih samo 350 mest — je bilo katoliškim akademikom ponujenih 100, kar pa so odločno odklonili, vztrajajoč na prvotnih 170 priglasenih udeleženceh. Taka absurdna, nikakor vzdržljiva zahteva je bila zavrnjena. Katoliški akademiki in z njimi »Akademski glas« niso in še sedaj ne vpoštevajo v svoji trdi koži, kdo je dal inicijativo, kdo je poklonitev organiziral, kdo jo je financiral — ne država, nego privatniki — nacionalisti — itd.

Kar se »Kluba jug. akad. iz Trsta, Gorice in Istre« tiče, je trditev neresnična, ker se je ta klub poklonitve polnoštevilno udeležil, in niti ni izrazil na merodajnem mestu kakave ugovora.

Sicer pa, kaj bi še polemizirali. Vprašajmo se le kje jemlje »Akademski glas« toliko moralnega poguma, da na tak način načenja to vprašanje še po velikem »beograjskem zboru« in »oplenški resoluciji«, ki nedvoumno karakterizira ta značaj romanja na Oplenec.

Z nezadržanim nardnino uničujete „POHOD“!

Svoji k svojim

List »Narodna Tribuna«, ki izhaja v Šibeniku, je nedavno objavil članek, ki ga radi zanimivosti priobčujemo tudi mi:

U KOJE SVRHE IDE NAŠ NOVAC?

Uz mnoga domača osiguravajuća društva imadu na žalost koncesiju za rad i nekoja strana, koja su mnogo angažirana i među našim privrednicima. Među najpoznatije spadaju fašistička društva »Assicurazioni Generali« i »Riunione Adriatica« (tobožnje Jadransko), koja imadu sredništvo u Trstu.

U koje sve svrhe služe novčana sredstva, koja pritiču, u dobrom dijelu i iz naše države, kao premije raznih grana osiguravajuće stroke, opaža se iz jedne vijesti, što ju je prošlih dana donio tršćanski »Piccolo«. U toj se vijesti navadja u kojim su sve mjestima (većinom slavenskim) podignuti domovi »balila«, ozloglašene omladinske organizacije, koje služe u glavnom odnarodjivanju jugoslovenske djece. Među glavnim doprinoscima za gradnju ovih domova spominje taj »Piccolo« i gori navedena osiguravajuća društva »Assicurazioni Generali« i »Riunione Adriatica«.

Kako su ova dva osiguravajuća društva u ovim krajevima dobro poznata i prilično uvedena, apeliramo na naše rodoljubivo građanstvo, a naročito na privrednike, da se u slučaju potrebe osiguranja obraćaju samo na naša domaća društva, koja su nemanje dobra a uz to sav novac ostaje u našoj domovini, a ne da se s tim novcem podižu kojejkakve fašističke institucije i pomaže odnarodjivanje našega naroda.

Še enkrat: Verska nesebičnost

Neki mariborski tednik se razburja, češ da mu »neki ljubljanski list« očita versko nestrpnost, ker se je postavil na stališče, da katoličani ne smejo sodelovati v bogoslužju drugih veroizpovedi. Pravi, da to ni verska nestrpnost, temveč verska doslednost. Gre namreč za to, ko se je z gotove strani dne 9. decembra 1934 preprečilo, da ni pevsko društvo »Poštni roge« pelo pri starokatoliški službi božji, kar je prej obljubilo.

Na to samo to-le:

1. Nikogar se ne sili, da mora sodelovati pri službi božji drugovercev. Če pa kdo to na prošnjo ali pa sam od sebe rad stori, je to čisto njegova privatna stvar, ki se mariborskega časopisa ne tiče.

2. Vemo dobro, da v mariborski stolnici večkrat sodelujejo drugoverci. Ali je potem takem to v skladu z načeli rimske cerkve?

3. Ali smejo rimokatoličani sodelovati pri pravoslavni službi božji kot pevci?

4. Zakaj izvestni krogi ne poskusijo ovirati enkrat pravoslavne službe božje? Doslednost?

5. Pustite drugoverce v miru, pa bo stvar v redu!

Čuvajte Jugoslavijo!

Čuvajte Jugoslavijo! To so zadnje besede padlega Mučeniškega Kralja Ujedinitelja, ki so in morajo biti za nas pomembne tembolj, ker so jih izgovorile s svojim poslednjim gibom ustnice onega Kralja, ki je z vsem svojim žitjem in biljem dokazal nam in vsemu svetu, da se dajo doseči uspehi samo potom brezkompromisne hoje proti stavljenemu cilju, ki se ne sme ustaviti pred nobenim za- držkom in pred nobenimi žrtvami. Kako bomo torej čuvali Jugoslavijo, kako bomo izpolnili poslednjo voljo Onega, ki nam je tako pomnožil in obogatil dedščino svojih očetov in zalil slednjič vse to pomnoženo bogastvo še s svojo srčno krvjo? Ali morda s tem, da zdvajamo sami nad seboj in iščemo medsebojnih sporov in nesporazumov? Ali morda s tem, da bomo vsrkavali strup, ki ga trosijo med nas naši zakleti sovražniki? Poslušajte jih, kako navdušeno pripovedujejo vsemu svetu pa tudi nam samim, da nismo enotem narod, da smo trije medseboj povsem različni narodi, ki smo se znašli le vsled napačne umetnosti Wilsona in drugih diplomatov o priliki mirovnih pogajanj v tej naši državi, ki je namenjena poginu in propadu. Žal so našli ti naši neprijatelji vedno dovolj odprtih ušes in lahkovernih možgan med nami samimi in tako se vprašujemo in prepiramo še danes med seboj, ali smo vsi eno ali pa je vsak zase nekaj posebnega! Naš Veliki Mučenik je presekalo vso to prerekanje in razglabljanje, dal nam je 6. januarja 1929, našo ustavo in določil kot temelj vsemu našem notranjemu in zunanjemu izživljanju princip, da smo eno po svojem bistvu, da smo vsi pripadniki enotnega jugoslovenskega naroda, ki mora imeti tudi svojo državo povsem enotno in nedeljivo. In ko je postavil ta princip, ga je izvajal dosledno do svojega zadnjega diha, do onega strašnega 9. oktobra, ko je moral pasti po tistem sklepu naših sovražnikov, je moral pasti baš zato, da bi ne mogli več provajati svoje brezkompromisne lige uedinjevanja. Danes že vedo ti sovražniki, da jim je naš Kralj Ujedinitelj še s svojimi zadnjimi besedami zaklical svoj nepremakljivi Stoj! Zavedal se je, da bo narod sledil Njegovemu pozivu in da bo narodu sveta dolžnost izvršiti Njegovo poslednjo voljo.

Seveda ni dovolj, če samo izgovarjamo to Njegovo oporo. Nositi jo moramo v svojih srcih in dušah, vsa naša dejanja in vse naše misli mora voditi volja, da dokazemo vsemu svetu, predvsem pa mlademu našemu Kralju zvestobo vsej požrtvovalnosti in udanosti padlega Voditelja. Nimamo časa, da razglabljam, kaj je prav, kaj ni prav. To kar je hotel in delal v brezkompromisnem izvajanju li- nije Karadjordjevičev in najgloblega bistva našega naroda On, Kralj Ujedinitelj, samo to je prav, samo temu moramo slediti, vsako ko- lebanje in popuščanje znači nezvestobo. Kdor pa je nezvest, ta ni vreden življenja, ta propade slej ali prej. Mi pa nečemo propasti. Hoče se nam življenje in razvoja, hoče se nam one Velike Jugoslavije, ki nas brez- dvomno čaka, če bomo znali biti zvesti svo- jim prednikom in svojemu Velikemu Muče- niškemu Vorniku.

Ti deca, ki zahajaš v to šolo in boš dan na dan hodila mimo tega v marmornato plo- ščo vklesanega napisu, ne hodi mimo tja v en dan. Zamisli se vedno takrat, koliko straš- nih žrtev je padlo za svobodo, katero čvijaš, koliko krvi je bilo prelito, da stoji tvoja ro- dna hiša danes na zemlji svobodne Jugosla- vije, koliko je trpel in delal Oni, ki je še s svojim zadnjim dihom izrekel svojo poslednjo voljo in naložil izvršitev te poslednje volje nam vsem, tudi tebi. Pa se zavedaj, ti draga deca, tudi tega: Če ne bi plapolala danes po- nosna jugoslovenska trobojka nad tvojimi glavami, bi se ti deca ne mogla posluževati svoje lepe materinsčine. Gonil bi Te tujec, kot goni danes tvoje bratce in sestrice tam onstran Karavank in tam onstran Rakeka. Niti s svojim Bogom ne bi mogla govoriti v mili materini besedi, tujerodni duhovnik in učitelj bi ti ubijal v tvoji duši ljubezen do rodne matere in onih lepih besed, ki so ti kot prve zadonele v uho in so se ti kot prve zasidrale v tvoje srce!

Pa ti pravijo, deca moja, da so nekje tam zunaj lepši domovi kot je ta naš mali, borni, še ne popolnoma urejeni jugoslovenski dom. Res so! Pa te vprašam, deca, ali boš zanič- vala svojo rodno hišo, preklela svojo rodno mater, če bo stala poleg tvoje borne koč- e, lepa palača, v kateri se kopiči blagostanje? Tega ne boš storila, deca, ker dobro veš; naj bo rodna hiša še tako slaba in pomanjkljiva, vedno je najlepša, saj bije v njej srce one matere, ki te je rodila in vzgojila, saj gibljejo v njej roke onega očeta, ki ti prideluje z naj- večjim trudom tvoj kruh, saj žive v njej tvoji bratci in sestrice, ki so s teboj iste krvi. Naj bo naša Jugoslavija še neobogljena in pomanj- kljiva, samo ona nam predstavlja našo rodno hišo, samo ona nam nudi varni krov, pod ka-

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Hans Arko, kočevski Nemec in predsednik švabskega kulturnega doma. Res je, dr. Hans Arko ne bi bil prvi Nemec v naši Narodni skup- ščini, toda naših Kočevarjev se ne da primer- jati z banatskimi Švabi. Pa če so tam doli na- ši bratje tako malo poonsni, da jih ne boli, če sedi Nemec v Narodni skupščini, mi tu v Dravski banovini te sramote ne bomo dovoli- li. Preveč je bilo borb proti Nemcem, pred- bro poznamo zlasti kočevske Nemce in dogo- dek iz julija 1914, da bi sploh dopustili mož- nost kakšne nemške kandidature. Kdor pa to možnost ustvarja, ta kaže, da nima nacional- ne zavesti.

terim lahko živimo in prospevamo kot člani ene družine, ki se lahko razdeli, pa vendar ostane vedno ena. Veže jo kri, vežejo jo srca. In ravno zato, ker vemo, da je ta naša lepa rodna hiša še neurejena, imamo še večje dolžnosti napram njej. Še bolj se je moramo okleniti, še bolj jo moramo čuvati, še bolj ji moramo posvetiti vse svoje misli in vse svoje napore. Gorje otroku, ki zapusti svojo bedno rojstno hišo, pa se proda tujcu za zlato. Izdajalec je, vsak ga zaničuje, saj je pregazil božje in človeške postave. Ti deca ne boš izdajalska, ti deca bodi ona nežna, ljubezniva sila, ki bo izglajevala nasprotstva in spajala nas odrasle, kadar smo razdvojeni,

Spominska plošča kralju Ujedinitelju na osnovni šoli na Ježici.

ti deca pa postani, ko dorasteš, oni cement, ki bo vezal ta naš narod in to našo državo v betonsko stavbo močne, edinstvene Jugosla- vije kot enotnega doma vseh Jugoslovenov.

To kličejo poslednje besede Viteškega Kralja Aleksandra Ujedinitelja nam vsem, to kličejo te besede zlasti tebi, deca. Nisi po- znala suženjstva, kot smo ga poznali mi, nisi doživljala onih strahotnih časov, ki jih je moral pretrpeti naš narod v borbi za svojo svobodo. Da pa boš kljub temu znala ceniti to svobodo, eva ti oporoke največjega Jugo- slovena, ki je dal svoje življenje za bodo- nost in srečo tvojo. Iz te njegove krvi naj zraste v tvojih srcih, mladina, nezlomljiva volja, oddolžiti se vsem tem žrtvam, zlasti pa žrtvi Kralja Aleksandra, in to ne v be- sedah, marveč v dejanjih. Le tako se boš iz- kazala vredno svobode, le na ta način boš čuvala s toliko krvjo in s tolikimi žrtvami pridobljeno Jugoslavijo, le na ta način boš koristila onim tvojim, danes tako težko trpe- čim bratem in sestricam, katerim more pri- nesti odrešenje izpod tujega jarma in vrniti milo materinsko besedo samo Velika, res enotna, vsem Jugoslovenom skupna Jugosla- vija. Čuvaj to Jugoslavijo mladina!

POPRAVEK

V zadnji številki je pod naslovom »V imenu pravice« zapisano, da prejema finančni referent g. dr. R. kot upokojeni finančni svetnik Din 5.000.— mesečne pokojnine. Lo- jalno izjavljamo, da znaša njegova pokojni- nina mesečnih ca Din 3.000.— in da je bila šte- vilka Din 5.000.— natisnjena le pomotoma, ker je tudi naš dopisnik navedel pravilno številko Din 3.000.— V ostalem pa seveda vzdržujemo vsebino tega članka.

Uredništvo.

PRIMERJAVA PREDVOJNIH CEN ŽIVINE, INDUSTRIJSKIH IZDELKOV IN DANES

Glas iz ljudstva:

Ko sem odšel v letu 1914. na vojsko, sem par dni poprej prodal tele po 60 kraj- carjev kg. Za 60 krajcarjev sem dobil 80 škat- lic vžgalic. Danes pa dobim za 1 kg živega teleta 4 škatlice.

Drugi kmet: O, Ti si prodal tele, jaz pa par volov na Jakopovo ob dnevu mobili- zacije na Veliki Loki po kroni kg. Voli so tehtali 1380 kg, zato sem dobil 1380 kron ali 69000 tisoč vžgalic, danes pa sem prodal vola (prav težko) po 4 Din za kg in dobim zato le 5520 škatlic vžgalic. Čista zguba v primerjavi 63.480 škatlic vžgalic ali toliko dinarjev.

Pa se oglašijo še mati in pravijo, kaj pa sladkor? Za 1380 kg težke vole bi lahko dobila 1380 kg sladkorja (predvojna cena 1 krono kg), danes pa le 345 kg ali 1035 kg manj.

To se naj popravi, pa bo zopet ono blagostanje, katero si vsi želimo. F. B.

Poziv

Na naš poziv, priobčen v drugi koloni četrte strani zadnje številke »Pohoda« se je zglasil dne 19. januarja 1935 v našem ured- ništvu g. Puc Franc, urednik Jutra ter iz- javil, da je podpora Din 200.— iz Kollman- novega volila prejel 14. junija 1932 njegov istoimenski bratranec, ki pa ni stanoval v Bežigradu 14 in je vsled tega naslov na re- producirani nakaznici označen nepravilno. Ugotavljamo nadalje, da se je javilo še več drugih Fr. Pucev, ki seveda s to podporo niso v nobeni zvezi, ker je sedaj ugotovlje- no, da je prejel to podporo bratranec gosp. urednika Fr. Puca, ki ima isto ime, pa je pribežal 1931, ko je bil po 15 letih dela pri

idrijskem rudniku od fašistov reduciran, v Ljubljano, kjer ni mogel najti zaposlitve. Vsled tega je bil primoran iskati pomoči pri mestni občini ljubljanski, kar je tem bolj naravno, ker je v sorodstvu z g. županom dr. Pucem.

Tako je izjavil v našem uredništvu ter pristavil, da je navedenih Din 200.— dvignil osebno in tudi lastnoročno podpisal nakazni- co. V tem oziru se pa brez dvoma moti, ker je podpis na nakaznici povsem drugačen kot pa njegov podpis na izjavi, katero je prin- sel v našo upravo že podpisano. Toliko radi popolne točnosti, primerjava podpisov pa ne bo težka, saj je podpis razviden iz našega poziva.

Uredništvo.

Kdo je naš?

V geslu Narodne Odbrane »Svoji k svo- jim« je izražena velika akcija nase organiza- cije, s katero želimo pomagati našemu na- rodu tamkaj, kjer je danes najsihibejši t. j. na ekonomskem polju. Južni del našega naroda ima značilen pregovor: »Uzdaj se u se (sebe) i u svoje kljuse.« To pomeni, da ne smemo pričakovati pomoči in podpore od drugih, da je naš uspeh in naša rešitev odvisna samo od nas samih, da se smemo nasloniti samo na svoje delo in na svoje lastne moči. Ne sa- mo, da tuje pomoči ni pričakovati, čeprav jo naivneži pričakujejo in so celo nejevoljni za- radi tega, marveč, mi se moramo otresti pričakovanja zunanje pomoči. Pokazati moramo svetu, da znamo ustvariti ne samo svojo po- litično svobodo iz svojih lastnih moči, mar- več, da se znamo boriti in žrtvovati ter tudi zmagati v gospodarski borbi za osamosvoji- tev naroda. Velika je bila pomoč, ki smo jo prejeli od naših zunanjih prijateljev in za- veznikov za časa naših osvobodilnih borb, vendar je bila ta pomoč samo posledica po- žrtvovanja celokupnega naroda, zlasti naših južnih bratov. Pokazimo tudi danes, da bje- mo boj za osamosvojitve naroda na ekono- skim polju, kakor smo ga bili tedaj, pred 20 leti za njegovo politično svobodo, da znamo delati in podnašati žrtve z enakim samozata- jevanjem in enako ljubeznijo.

Sicer se ne smemo motiti in predajati iluzijam o zunanji pomoči, ki je vedno zelo problematične vrednosti, in le v redkih slu- čajih koristna narodu kot celoti. V vpraša- njih gospodarske, materialne narave ni me- sta sentimentalnosti in tudi najbolj zvesti pri- jatelj in zaveznik ima vedno pred očmi le svoje osebne koristi, ko ga prosimo za pomoč. Pomoč, ki smo jo dobili v času naših osvo- bodilnih borb, ni bila zastoj in jo današnja ge- neracija vestno in drago plačuje. Ravno tako ne moremo pričakovati zastoj ekonomske pomoči, ki bi jo mi sami in naši potomci morali vračati z mastnimi obrestmi.

Zato mora ves naš narod upreti vse svoje moči, da se poizkusi rešiti sam brez tuje po- moči, da se res ravna po smislu prislovice: »Uzdaj se u se i u svoje kljuse.« Ta princip je usvojila Narodna Odbrana pri svoji veliki ekonomski akciji in ga kljub velikim teža- vam in zaprekam konsekvntno izjavja, po- zivajoč narod po celi državi potom svojega ča- sopisja, potom javnih sestankov, potom pri- vatnega tiska in potom vseh za to prikladnih sredstev, da kupuje in troši blago domačega izvora in iz domačih surovin, blago izdelano od rok našega domačega delavca. Geslo »Svoji k svojim« ne sme ostati samo geslo, ono mora postati živ izraz našega hotenja, našega po- stopanja.

Brez ozira na domač ali tuji kapital, brez ozira na narodnost ali državljansko pri- padnost vodilnih funkcionarjev in nameščen- cev ne moremo smatrati za našo industrijo ono, katera se je udružila v kartelih zgolj z namenom, da doseže materialni uspeh z visokimi cenami, ki jih diktira z izključit- vijo zdrave konkurence, z racioniranjem svo- jega področja za prodajo potrebščin, ki spa- dajo v dnevni konsum najširših ljudskih slojev. Dokler postojajo ti karteli, ni mogoče misliti na ozdravljenje našega ekonomskega življenja in na njih uničevanju — brez ozira ali so člani kartelov tuji ali domačini, tuji ali domači kapital — mora z vso močjo delati cel narod.

Imamo industrije, ki delajo z našim ka- pitalom in so last naših državljanov. Kljub temu imajo povsod na vodilnih mestih tuje državljane tuje narodnosti pod pretežno ne- izvežbanosti ali nesposobnosti domačih ljudi. Ako je ta izgovor bil mogoče kolikor toliko opravičljiv pred 15 leti, danes nikakor ne drži. ker imamo danes stotine strokovno izobra- ženih ljudi, kateri nimajo dela in zaslužka in katerim se niti noče dati priložnost, da se še posebej specializirajo. Tudi take industrije ne moremo smatrati za naše tako dolgo, dokler tudi one ne upoštevajo principa svoj k svojemu in dokler ne bodo dale v prvi vrsti delo in kruh našemu domačemu človeku in našemu državljanu.

So tudi industrije, katere so se vgnezdile pri nas z vso državno podporo, katere so razvile svoje delo do nadprodukcije, katere so zaščitene še danes z uvoznimi carinami in katere celo zahtevajo ugodnosti za izvoz svojega blaga, ki ga pri nas proizvajajo pod veliko ugodnejšimi pogoji kakor v drugih sosednjih državah, ker plačujejo našega do- mačega delavca tako nizko in slabo, da je to postala sramota in da tako slabo niso plačani

niti najbednejši kineški kuliji. Te industrije služijo ogromne kapitale na našo narodno škodo in jih črpajo direktno iz mišic in krvi našega bednega delavca, ki mora garati po 10 ur na dan za enega borega kovača.

Ali naj smatramo za našo industrijo ona podjetja, katera se od leta do leta izmikajo pod raznimi pretvezami pravilnemu obdav- čenju, katera pretvarjajo že zdavnaj amorti- ziran delniški kapital v dolgove delničarjev, da se tako izognejo plačevanju davkov, ka- tera se ne bojijo niti potvarjanja letnih bilanc, niti prevar v knjigovodstvu samo zato, da opeharijo državo katera jim celo v svoji pre- veliki širokogrudnosti dovoljuje olajšave.

Ali naj smatramo za našo industrijo ono, katera je izrabljajoč vse olajšave, pro- stost uvoza brez carine prenesla v našo zemljo svoje že zdavnaj zastarele stroje, ka- teri v inozemstvu niso več bili sposobni izdržati konkurence; pa se trudi pri nas do- seči še večje dobičke ne z racionalizacijo dela, marveč izključno z stalnim znižan- jem plač domačega delavstva in s stalno zahtev- o zaščitne carine.

Posledice take industrializacije in rezul- tat dela te »naše« industrije je več kot po- razen. Naš konsument, t. j. celokupni narod je na robu ekonomske propasti, njegov pri- delek skoraj popolnoma brez vrednosti — saj mora kmet prodati kravo, ako si hoče nabaviti obleko, kljub ogromnemu razvoju domače tekstilne industrije. Naš delavec ki je do včeraj bil skromen kmet ali bajtar, napol poljedelec, na pol obrtnik, je danes zapustil svojo zemljo in vegetira izmozgan in tuberkulozen ter bo prej ali slej padel v breme državi. Da bo slika še bolj žalostna, romajo ogromni dobički te »naše« industrije v inozemstvo in se odtegujejo plodonosnim investicijam v naši zemlji.

Se bolj porazna je slika, ako bi nas do- letela nesreča kaknega vojnega konflikta. Že pretekla svetovna vojna je pokazala, da se ne bori samo oborožena moč države, marveč celokupni narod z vso svojo moralno, fizično in gospodarsko močjo. Ako ne zdrži zaledje, mora podleči sovražniku še tako dobro izvež- bana in oborožena vojska. Lastna zanesljiva industrija vseh mogočih panog je ne samo nujna življenska potreba v miru, marveč še več v slučaju vojne, ker mora še v veliko večji meri zalagati ne samo celokupno pre- bivalstvo, ampak tudi oboroženo silo. Ali naj pričakujemo od te »naše« industrije, da bo kos tej težki nalogi. Ne. Ta industrija bi v slučaju pobrala šila in kopita, ali bi zaprla svoje tovarne in jih prepustila svoji usodi, saj je že zdavnaj ne samo amortizirala investiran kapital, marveč tudi na sigurno spravila svoje dobičke.

Narodna Odbrana je predvidela v pravil- niku akcije »svoji k svojem« provedbo toč- nega katastra, iz katerega bi moralo biti razvidno, katero industrijo smemo smatrati kot našo in katero ne. Ako bi bil proveden ta kataster po celi državi, bi bila prva dolžnost v ekonomski samoobrambi celokupnega naroda da brezpogojno obračuna z onimi podjetji, katera ne moremo iz zgoraj navedenih raz- logov smatrati kot naša domača podjetja. Po- trebno je brezpogojno provesti pošteno štro- kovno kontrolo industrije, ker brez tega ni mogoče misliti na znižanje cen industrijskih produktov, ali je pa odprti meje naše države in dovoliti z ukinitvijo carinske zaščite poš- teno konkurenco. Potrebno je brezpogojno skrbeti za to, da se dovede v sklad cene in- dustrijskih produktov z cenami naših agrar- nih pridelkov, sicer ni mogoče misliti na gospodarsko ozdravljenje našega kmečkega ljudstva in brez ozdravljenja tega jedra naše narodne in državne moči ne more priti do splošnega zboljšanja in normaliziranja go- spodarskih razmer.

Ne kupujte v tujini, kar se dobi doma!

P o n a š i z e m l j i

Ježica

KASLANJE NA OBČNEM ZBORU RDEČEGA KRIŽA

V nedeljo 6. januarja je imel tukajšnji Rdeči križ v Cerkvenem domu redni občni zbor. Nezdruženi oboji med Rdečim križem in nacionalnimi društvi Ježice so bili v minulemu letu povod neljubim trenjem. Z željo, da se to zlo odstrani in da Rdeči križ preide v službo svojega pravega namena, so vodilni nacionalisti Ježice sklenili, da se kljub vsem upravičenim pomislekom včlanijo v RK ter da na občnem zboru vse podvzamejo, kar bi bilo potrebno za spravo in lojalno sodelovanje.

Do občnega zbora je imel RK približno 200 članov, od tega nad 70 pristavev nacionalnih društev. Toda na zborovanje je bilo zgnanih skoro 400 vsakovrstnih oseb, med temi zlasti mnogo takih, ki so se z 2 Din plačane ali založene takse vpisali v Rdeči križ nekaj ur pred občnim zborom. Po podanih poročilih so prišli na vrsto volitve. Dosedanji »voditelj« so pripravili listo, ki je bila rezervirana samo zanje in kjer kljub vsem prejšnjim solzavim prošnjam po sodelovanju ni bilo niti najslabše mesto namenjeno članom iz nacionalnih društev. Brez dvoma je to od tega, da se tudi v Rdečem križu prakticira znana parola klerikalnih politikov: »mi in samo mi« in da se dosedanje vodstvo RK tudi v bodoče iznebi vsake kontrole. To kandidatno listo je krčevito branil g. Jeromen. Nacionalisti so vse doslej čakali, odkod se bo pojavila želja po sodelovanju z njimi. Vendar razen pre malo pogumnih tozadevnih želja g. delegata banovinskega RK dr. Fetiha o kaki stvarni želji po sodelovanju od nikoder drugod ne duha ne sluha. Nato je v imenu članov Sokola, Narodne Odbrane, Zore, Strelske družine in učiteljstva, v kolikor so pristopili v RK, brat Kregar v mirnem, dostojnem, krasnem govoru omenjal potrebo sodelovanja in izmiritev ter predlagal sestavo kompromisne liste, pri čemer priporoča, da sedanji predsednik Sever na to mesto ne kandidira, marveč naj bo predsednik domači župnik č. g. Pucelj, vsaka stran pa naj v odboru zasede polovico mest. Tako ne bi bilo ne premaganih, niti zmagovalcev, kompromis bi se dosegel brez ozira na preteklost, obenem pa bi se s tem dragocenim kompromisom pritegnila k delu za Rdeči križ tudi vsa nacionalna javnost, ki je dosedaj stala ob strani, sodelovali bi obe šoli, v Črnučah in Ježici, ki doslej iz upravičenih nacionalnih pomislekov nista sodelovali in naklonjena bi postala tudi vsa naša občinska uprava, ki je bila doslej Rdečemu križu nenaklonjena zaradi tega, ker prejšnji in sedanji predsednik RK ni dal podpisa na vdanostno spomenico Nj. V. Kralju.

Ze sredi teh lepih besed pa je začel organiziran kašelj kot znak nahujskanosti in izjava mase, da ni za sporazum. Nacionaliste to izzivanje ni spravilo iz ravnesja, čakali so daljšega razpleta. Toda že agitacija za občni zbor, prisotnost problematičnih članov, kašljanje, samostojna lista in končno vsa dosedanja preteklost dosedanjih oblastnikov Rdečega križa pa je bila garancija za odklonitev sprave. Ker nacionalisti niso hoteli iz Rdečega križa narediti brloga, v katerem naj bi se grizli z ljudmi iz raznušenih klerikalnih društev, kajti Rdeči križ mora kljub vsemu ostati na dobrem glasu med narodom, so zapustili občni zbor še pred glasovanjem. Vsi poskusi izmiritev so ostali namreč brezuspešni.

Izvoljen je bil zopet stari odbor s predsednikom Severjem. Njegova izvolitev ni nikakoli nujna potreba za naš Rdeči križ, pač pa ga nosijo gotovi krogi na čelu Rdečega križa najbrže prav zato, ker proti njemu nastopajo nacionalisti, češ da ni dal podpisa na vdanostno spomenico Slovencev pokojnemu Kralju Ureditelju. Mi pa čakamo, da se vsaj pri naših oblasteh javi varuh nacionalnih čustev našega naroda, ki bo z odločno roko kaznoval ono, kar menda po pravih Rdečega križa ni kaznivo, namreč odklanjanje vdanosti jugoslovanskemu programu Kralja Ureditelja.

Kočevie

SRAMOTA

Po 3. februarju t. l. bo zastopal kočevski erez v Narodni skupščini vodja tukajšnjih Nemcev, nemški nacionallec dr. Hans Arko, odvetnik v Kočevju. Tako vsaj želi g. Pucelj!

SAD POLITIČNIH KUPČIJ!

V okraju je okroglo 7500 volilcev; od teh je 1700 nemških. G. dr. Hans Arko bo prvi nemški poslanec iz naše banovine. — Po čigavi zaslugi? — Kakor čujemo, se že tudi za prihodnje volitve mešetari z Nemci. Nacionalisti poznajo svojo dolžnost in bomo poskrbeli, da razgalimo brbljave barantave s slovensko častjo in slovenskim imenom. Ob priliki bo treba povedati, kako narodno škodljivo se je zbarantalo komasacijo naših nacionalno mešanih občin; v javnost bo pa treba spraviti tudi sestavo našega občinskega zastopstva, kjer sedi nemška večina, dasi imamo v občini po zadnjem ljudskem štetju le 1009 Nemcev in 2018 Slovencev! — Politične barantije v sramoto narodne zavesti. — Bi se to zlo danes ne dalo popraviti? — Župan mestne občine kočevske je tukajšnji

notar Lovšin Anton, narodno brezpogojno zaveder mož. Saj je starosta tukajšnjega Sokola! Vsled tega niti najmanjše ne dvomimo, da se bo rad odpovedal časti, predsedovati ob slovenski večini v občini večinsko nemškemu občinskemu odboru, in z njim enako vsi drugi, ki so še Slovenci.

KJE SMO VENDAR?

Kočevska župnija je danes po izkazih ljudskega štetja po večini slovenska. Ko je Rim dovolil, da se sme po naših župnjah čitati ob slovenskih mašah evangeli in berilo v slovenskem jeziku ter smo dobili tudi slovenski obrednik, smo opravičeno pričakovali, da se bo te pravice poslužila tudi kočevska župnija. Toda moti se, kdor misli, da kočevska nemška ušesa rajši poslušajo znani jim slovenski jezik kakor neznan latinški. Začeti smo morali naravnost borbo, da se je delno uklonil tukajšnji dekan, znani nemški nacionallec Ferd. Erker tej slovenski zahtevi. — Sedaj imamo izmenjaje enkrat slovensko slovesno mašo, kjer se poje berilo in evangeli v slovenskem jeziku, in drugič za nemške farane, kjer je izključno vse latinsko. — »Ljalnim« kočevskim Nemcem še danes smrdi slovenščina, dasi je državni jezik, pred katerim bi morali imeti vsaj toliko respekta kakor pred neznanim latinškim.

SLOVENSKA IMENA

Pri nas se še vedno pišejo razna imena, kakor Pangretitsch, Horetitsch, Michitsch, Jaklitsch, Schubitz, Tcherne, Petsche, Maichin (Majhen), Sobetz (ribniški Zobec), Stimitz (osilniški Stimec), Leschitsch, Darowitsch, Tomitsch itd. itd. tako, kakor smo jih zapisali. — Bi res ne moge naše oblasti na podlagi zakona o imenih odpraviti tega sramotnega naših lepih slovenskih imen?

Maribor

GASILSKA ČETA V MARIBORU

Dne 27. t. m. se vrši občni zbor. Nacionalna javnost želi samo, da bi ta ustanova ostala v trdnih nacionalnih rokah in se polaga novi upravi na srce, da bodo šli v službo pokojni Slovenci, ki se danes tako trkajo na prsa, da so bili Slovenci že tedaj, ko je še bilo vodstvo požarne brambe v nemških rokah. Znano pa je, da se je v prejšnji požarni brambi uradovale do leta 1934 samo nemški, da so bili dolga leta v poslovnih prostorih nemški napisi, da se je dolga leta poveljevalo nemški. In vendar nismo nikdar slišali, da bi se dvignili »slovenski članek« v požarni brambi, ki bi držali v obrambo našega državnega jezika bojevite govore, ki bi nemško upravo prisilili do tega, da bi spoštovala naš državni jezik. To smo smatrali potrebno, da pripomnimo, ker se govori, da nastopajo nekateri bivši in sedanji člani požarne brambe zelo korajžno in bojevito pod sedanjo slovensko upravo, medtem ko se preje pod nemško upravo niso znali s takšno vohemenco postaviti po robu nemški aroganci. Vsekar želi nacionalna javnost, da bi sedanja gasilska četa imela več novega slovenskega moštva, kakor pa članov iz starih nemških časov.

VPRAŠANJE SPOMENIKA POKOJNEMU SKLADATELJU V. PARMU

Sprožila se je hvalevredna ideja, da dobi pokojni skladatelj V. Parma pred gledališčem v Mariboru skromen spomenik. Spomenik bi naj stal v malem parku pred gledališčem, v katerem se stoji spomenik enega bivših nemških županov, Andreja Tappeinerja, ki je županoval v Mariboru že pred skoraj 80 leti. Ta župan ima zasluge za bivši nemški Maribor, ker je ustanovil Mestno hranilnico, v katero so se stekali skozi desetletja slovenski pupilarni denarji, s katerimi je nemška uprava Mestne hranilnice pokupila vso lepo posest v Mariboru in v okolici. Menda zato, ker ima ta bivši župan toliko zaslug za ureditev nemškega kapitala v Mariboru in okolici, še sedaj stoji ta spomenik sredi slovenskega Maribora in so brumni slovenski hlapi izpremenili samo nemški napis v slovenskega. Ob priliki javne debate glede spomenika skladatelja V. Parme, pa je sprožil tudi neko idejo, da se naj postavi spomenik skladatelju Parmu v enem izmed izhodov tega malega parka, ki ima 4 izhode. Na enem teh izhodov bi se postavil tudi spomenik škofu Martinu Slomšku, oba spomenika menda v obliki neke sohe z majhnim kipecem na vrhu. In tako bi se tudi pri tretjem in četrtem izhodu parka postavila še nadaljnja kipeca kakšnim drugim zaslužnim, umrlim Slovincem. Slika bi bila potem taka, da bi štiri ponašne slovenske sohe stale okoli mogočnega nemškega mramornatega spomenika. Z ureditvenjem te ideje bi se izvršno simbolizirala slovenska hlapevska mentaliteta in čestitamo brumni glavi, ki je kaj takšnega pogruntala.

Mi pa smo menja. Spomenik župana Tappeinerja mora prej ko slej izginiti v muzej. Skrajni čas je že, da se merodajni faktorji zganejo in gledajo malo bolj tudi na zunanje lice slovenskega Maribora. Ko bo odstranjen spomenik Tappeinerja (kar upamo, da bo kmalu), pa bo dotični park zelo primeren za postavitev spomenikov V. Parmu, Martinu Slomšku in drugim slovenskim velmožem, ki so delovali za slovenski Maribor.

Preserie

Krajevni odbor NO v Preserju je imel v torek 15. t. m. zvečer ob 8. uri članski sestanek in zapisnega članstva v prostoru gostilne Košir.

Ob tej priliki se je pokazala stroga discipliniranost in red med izvršilnimi člani. Po končani zapisnici in razmotrivanju raznih okolišnic se je razvila daljša, zanimiva in stvarna debata o razmerah in delu NO. Vsekakor je upati na dober uspeh širšega javnega občnega zbora v teku prihodnjega meseca.

Naše nacionalne vrste vrše — in so prisiljene vršiti borbo napram onim, ki jim pod nobenim pogojem noče v glavo, da bi mogle pri nas obstajati nacionalne organizacije. Ti negativisti brez ozira in kljub svojim vsakratnim razočaranjem napadajo in bombardirajo nacionaliste. Da pa jim bo uspeh popolnejši, so si kljub krizi, radi katere tarnajo noč in dan, zgradili »Sejmiško trdnjavo starega tipa«. Od tu izvir dobre vzgoje današnje, njihovim načelom podvržene mladine, ki se odlikuje po svojem zaletavanju v sokolska vira. Od tu ogenj in žveplo na Sokolski dom. Toda motijo se temeljito! Brez uspešno je obujati mrtve spomine. Kajti nasledje bodo le jugoslovanske nacionalistične vrste reševale naša socialna in gospodarska vprašanja. Naše vrste so neoprodorne in neobčutljive za njihove napade. Poleg Sokola, ki je že nad 20 let požrtvovalno in uspešno v delu, obsoja NO in Strelska družina, in dela za napredek. Gospodje, imejte pred očmi, da ne bomo še izumrli, ampak postajamo z dnevom v dan jačji in močnejši.

Razno

KATOLIŠKA CERKEV IN NARODNI JEZIK

Odločno pobijamo trditve nekega mariborskega tednika, da katoliška cerkev celo kot edina čuva narodni jezik. Ako to trditve pobijamo, ne mislimo s tem poedinih katoliških duhovnikov, ki jim gre vsa čast v tem oziru. Saj vemo, da so v predvojnem času na Štajerskem Koroškem in Gorškem bili duhovniki narodni voditelji in varuhi narodnega jezika ter so še sedaj na naši zemlji, ki je pripadla Italiji in Avstriji. Če torej zaničujemo trditve mariborskega tednika, mislimo s tem rimokatoliško cerkev, kot tako. Ali ta cerkev, katere poglavar je v najbolj prijateljskih zvezah z Mussolinijem, nima toliko vpliva, da se ne bi preganjalo naših duhovnikov in našega jezika na Gorškem in v Istri? Ali vrhovni poglavar rimokatoliške cerkve ne vidi, kakšna krivica se godi našemu narodu tam na jugu, ki nimajo niti v Gorici, niti v Trstu narodnega škofa, temveč zasedajo škofijske stolice celo moške, ki prezirajo naš jezik? Ali je sv. očetu in Vatikanu neznan odredba goriskega nadškofa Margottija, s katero je prepovedano govoriti gojenecem bogoslovja v Gorici med seboj v slovenščini, oziroma hrvaščini?

A kako je pri nas z narodnimi manjšinami? Ne samo tam, kjer je radi števila vernikov opravičeno, da imajo bogoslužje v svojem jeziku, temveč tudi tam, kjer to ni potrebno, se še vedno opravlja služba božja v jeziku manjšine. Koliko je n. pr. Nemcev v Celju in Mariboru? V Mariboru jih je po zadnjem ljudskem štetju 2000! Pa imajo v stolnici, pri franciškanih in v cerkvi sv. Magdalene nemške pridige. Ravnotako tudi v Celju v Marijini cerkvi, kjer pridigar govori prazni cerkvi. Nimamo nič proti temu, ker stojimo na stališču, da ima vsak človek pravico častiti Boga v svojem jeziku, samo ne gre nam v glavo, zakaj isto ne velja za naš narod v Italiji in na Koroškem! Potem pa naj kdo veruje, da katoliška cerkev čuva narodni jezik! Kako je s službo božjo za Slovence na Koroškem?

Darujte za spomenik blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Ureditelju

Nabiralna akcija za spomenik je v polnem razmahu. Požrtvovalni prijatelji so z nabiralnimi polami pridno na delu. Pisarna odbora je razposlala veliko število pozivov na razne ustanove, posameznike itd. za prispevke. Naj ne bo nikogar v Dravski banovini, ki bi se hotel odtegniti tej plemeniti patriotski dolžnosti. Slehernik lahko daruje vsotico!

Tekmujemo med seboj, da omogočimo ljubljani čimprej postavitev dostojnega spomenika našemu narodnemu Vodji, ki je svoje — žal tako kratko življenje — z nadčloveškim samozatajevanjem posvetil blaginji svojega jugoslovanskega naroda in ki je padel v službi naroda.

Potrebne informacije se dobe v pisarni podpisane odbora, ki se nahaja v palači Trboveljske premogokopne družbe (Gledališka ulica), IV. nadst., tel. št. 39-53.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Ureditelju.

KUPUJ DOMAČE PLATNO!

Na naših njivah raste lan... Pridne kmečke roke obdelujejo to zemljo, lan požanjejo, ga suše, tro itd., potem ga predejo in končno tko. Nastane močno domače platno, laneno platno. Za rjuhe brisače; v hrvaškem Zagorju prekrasni predpasniki v narodnih motivih i. dr. Ta starodaven nastanek domačega platna se nam zdi kaj zastarel v priči predilnice in tkalnice, katerih je pri nas že precejšnje število. Domače platno kmetje zopet sami nosijo od hiše do hiše na prodaj. Mi pa po večini odklanjamo to »surovo« platno. Če ga pa kdo kupi, se čudi, da je

tako trpežno, da se na tem hladnem lanenem platnu kaj prijetno počiva in da taka raskava lanena brisača dostikrat prav dobro nadomešča najbolj rafinirane sisteme pariškega maserija.

V inozemstvu pa brne po predilnicah in tkalnicah komplicirani stroji, ki producirajo ogromne količine platna in drugih tkanin. Tudi v naši državi delajo predilnice s polno paro.

Ob stroju stoji od izmučenosti omahujoča delavka... Krik... letanje sem in tja... nadzornik zakolne... in onesveščeno delavko z zdrobljenimi prsti na roki odneso v bolnico. Stroj ji je zmečkal prste. Stroj je neusmiljen, zahteva največjo pozornost. Tako pozornost kakršne lačna in izmučena delavka ne zmora. Lačna, da, mora biti lačna, saj za služi komaj 1-75 Din na uro. To ne zadostuje niti za pošteno prehrano otroka, ki joče doma in prosi kruha...

Mi pa kupujemo to platno, okrvavljeno s krvjo naše delavke, za drag denar. Kupujemo ga, da ga čimprej ponosimo in kupujemo zopet novega.

Tisti denar, tisti ogromni dobiček pa se steka v blagajne inozemske velekapitaliste, ki sedi v tuji deželi pri obloženih mizi.

Da, krošnjarja-seljaka z lanenim domačim platnom pa odpravimo kar na kratko in brez premisleka. In potem se čudimo, ko čitamo pritožbe delavstva, da se kmečka dekleta nudijo za čisto nizke mezde kot delavke v predilnici.

Naše meje

Dejstvo, da na obmejnih krajih ni tiste nacionalne zavednosti, ki bi morala biti, nam daje povod, da se ponovno vrnemo na to pereče vprašanje, o katerem je »Pohod« že opevovano razpravljaj. Vplivi z druge strani meje so bili in so še precej občutljivi posebno tam, kjer so dvolasnosti. Tu je treba nacionalno delo podvojiti. Za to je v prvi vrsti poklican zaveden nacionalist, posebno pa državni in samoupravni uradnik, oziroma uslužbenec. Interes države in naroda je, da se v obmejne kraje postavljajo na službovanje nacionalno zavedni ljudje, ki bodo s svojim delovanjem vzor pravih Jugoslovenov. Na žalost je danes nacionalno delo nekaterih, ki so v prvi vrsti poklicani, da delujejo v tem praveu, enako — ničli. Razna nacionalna društva, živilari, oziroma obstoje zgolj na papirju vsled malomarnosti in brezdolja nekaterikov, ki mislijo, da je legitimacija dokaz njihovega nacionalizma. Ni samo slučaj, da so razni nacionalisti vede ali nevede zlezli celo v odvisnost tujerodcev ter so materialno odvisni od njih. Vse, kar se od takega nacionalista more pričakovati, je, da se včasih prikaže na kako nacionalno prireditve, ker to zahtevajo interesi njegove službe — ali pa, če je potreben kakršnekoli pomoči, oziroma intervencije, da pokaže legitimacijo tega ali onega nacionalnega društva. S takim postopanjem ne samo da pokaže svojo pasivnost, temveč naravnost škoduje nacionalni stvari. Kako malo se vodi računa o ljudeh, ki so uslužbeni na obmejnih krajih, nam zgovorno kažejo pogreške, ki jih delajo prav ti ljudje v škodo splošnim nacionalnim interesom, obenem pa ostale, res zavedne nacionaliste s tem ovirajo, da nazadnje še ti zgube voljo za nadaljnje delo. Bilo bi potrebno, da merodajni faktorji posvetijo tej zadevi vsi pažljivo, v obmejnih krajih naj bi pa bili na službovanjih samo preizkušeni nacionalisti.

T. P.

Disciplinarni

PRAVILNIK

omladine Narodne Odbrane

Čl. 10.

Odločbe o kazni za izstop, če jih je izrekel mestni starešina, so takoj izvršljive; a kaznovani član se lahko pritoži oblastnemu starešinu, katerega odločitev je definitivna, če potrjuje odločbo mestnega starešine. V nasprotnem slučaju odločuje končno glavni starešina. Odločitev o kazni za izstop, ki so izrečene od oblastnega starešine, so takoj izvršljive in pravomočne. Odločitev o kaznih za prestopke izdaja glavni ali oblastni starešina razer, izključanja, katerega izreka samo glavni starešina. Če je kazen izrekel oblastni starešina, potem se lahko kaznjenec pritoži proti kazni glavnemu starešinu. Rok za pritožbo je 5 dni od izrečene kazni. Sproščilo o kazni se izvrši ustmeno. O izvršenem sporočilu je zadosten dokaz izjava enega prisotnega člana. Pritožbe se izjavljajo ustmeno v zapisnik ali pisмено preko starešine, ki je kazen izrekel. On je dolžan najkasneje v roku 5 dni dostaviti pritožbo svojemu predpostavljenemu. Če tudi so je član proti kazni pritožil, se mu kazen izvrši.

Čl. 11.

Za vse odočbe o kazni in o pritožbah, ki jih izdaja glavni starešina, mora imeti pristane predsednika Središnjega odbora NO.

Glavni starešina je upravičen izrekat v prvi instanci vse kazni in izključno je upravičen za izrekanje kazni po čl. 8. tega pravilnika. On sme vsako odločitev nižjih zapovednikov in upravnih organov Omladine NO ukiniti ali zamenjati. Vse njegove odločitve so takoj izvršljive in pravomočne.

Čl. 12.

Krivda storilca napake, se vsestransko in marljivo oceni. Principielno se vsakega ustmeno zaslži, razen če ne bi interes organizacije zahteval drugače. Posebno se pa strogo oceni krivda starešin in najstrožje pa izkoriščanje položaja na škodo podrejenih. (Se nadaljuje.)